

Petinšestdeset let Gorenjskega muzeja (38)

Kako je Kleopatra obiskala Kranj

DDR. VERENA VIDRIH PERKO

GORENJSKI
MUZEJ

Leta 2008 so v Kranju izkopali drobce keramične svetilke z upodobitvijo krokodilov, delfinov, bojne ladje in posode. Svetilka, kakršnih so na milijone prodali po vsem Rimskem imperiju, je svojevrsten dokument sveta pred 2000 leti.

Krokodila sta upodobljena v podrejenem položaju. Za gobec sta ujeta med posodo z vodo in rimsko bojno ladjo z pod njima. Njuna repa sta nemočno, zlomljeno zasukana navzgor. Delfina se nad njima v zmagovitem skoku vzpenjata kvišku. S kovancev cesarja Avgusta (umrl leta 14 po Kr.), vemo, da je bila zmaga Rima nad Egiptom obeležena s krokodilom z verigo okoli vratu. Tak novcec je bil odkrit tudi v

Kranju. Krokodil torej kaže na poraženi Egipt. Kako je pa s posodo in delfinoma?

V Rimu je po smrti Julija Cezarja vrelo. Mladi Oktavijan, Cezarjev nečak, se je skliceval na sorodstvene vezi in ogromno premoženje, ki ga je po vplivnem stricu podedoval. Njegov nasprotnik, Mark Antonij, vojaško in politično izkušenejši, pa je pravkar padel v naročje egipčanske kraljice Kleopatre. Začela se je burna ljubezenska afera. V Aleksandriji sta prirejala gostije s potoki vina, trošila denar in ugled brez meja. Sodu je izbila dno Antonijeva oporoka. Kleopatri je zapustil vzhodni del Rimskega cesarstva, njemu sinu, ki ga je pred desetletjem rodila Juliju Cezarju,

pa je postal očetov zakoniti naslednik. Oktavijan je v rimskem senatu prebral njuno oporoko in ju obtožil despotstva in želje, da Rimljane spremenita v sužnje Egipta. Izbruhnili je državljanska vojna. Odločilna bitka se je razpletla v grškem zalivu pri Akciju leta 31 pred Kr. Lahke rimske galeje pod vodstvom admirala Agripe so pognale Kleopatro v beg, sledila je Mark Antonijeva smrt in Kleopatrin samomor. Oktavijanov plen je bil neizmerno. Ne le Egipt z s sijajnim bogastvom, njegovo je postalo celo Rimsko cesarstvo. In zavladal je v sijaju, ki ga je prej očital nasprotnikoma.

Kaj torej prikazuje oljenka? Krokodila sta osvojevala Kleopatra in Antonij, ladja je

Odlomki rimskodobne keramične svetilke, odkrite l. 2008 v Kranju. / Foto: R. Urankar

znak zmage rimske vojske v pomorski bitki, delfina pa znamenje Julijcev, cesarske družine božanskih korenin. Njihova prastara mati je bila, verjeli ali ne, boginja Venera, rojena v spremstvu delfinov iz morske pene. Delfina je moč razumeti kot obdava Julijca, Julija Cezarja in Oktavijana, kasnejšega Avgusta. Posoda na sredini je

vrč za vodo, ki svetu sporoča, da je nad zmago bdel božanski Pozejdon, vladar vseh voda. Kaj je bila pred 2000 leti oljenka drugega kot novičnik, na učinkovit način »poslan« na vse strani cesarstva, da bi »obveščal« o moči cesarjeve vojske. In še bolj učinkoviteje pokorjene opozarjal, da se je Rimljanom zastonj upirati.